

Dokument zasedanja

A9-0229/2023

3.7.2023

POROČILO

o poročilu Komisije o Bosni in Hercegovini za leto 2022
(2022/2200(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalec: Paulo Rangel

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	23
INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU.....	24
FINAL VOTE BY ROLL CALL IN COMMITTEE RESPONSIBLE	24

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o poročilu Komisije o Bosni in Hercegovini za leto 2022 (2022/2200(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med Evropskima skupnostma in njunimi državami članicami na eni strani ter Bosno in Hercegovino na drugi strani¹,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. septembra 2021 o vzpostavitvi instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III)²,
- ob upoštevanju izidov prvega in drugega srečanja stabilizacijsko-pridružitvenega parlamentarnega odbora EU-Bosna in Hercegovina, ki sta potekali 5. in 6. novembra 2015 oziroma 17. junija 2021,
- ob upoštevanju prošnje Bosne in Hercegovine za članstvo v EU, vložene 15. februarja 2016,
- ob upoštevanju izjav z vrhov EU-Zahodni Balkan 17. maja 2018 v Sofiji, 6. maja 2020 v Zagrebu, 6. oktobra 2021 na Brdu pri Kranju in 6. decembra 2022 v Tirani,
- ob upoštevanju vrha v Sofiji 10. novembra 2020, tudi izjave o skupnem regionalnem trgu in izjave o zeleni agendi za Zahodni Balkan,
- ob upoštevanju izidov devetega vrha berlinskega procesa z dne 3. novembra 2022,
- ob upoštevanju Sklepa Sveta (EU) 2021/1923 z dne 4. novembra 2021 o ukrepu pomoči v okviru Evropskega mirovnega instrumenta za podporo razvoju zmogljivosti oboroženih sil Bosne in Hercegovine³,
- ob upoštevanju Sklepa Sveta (EU) 2022/2353 z dne 1. decembra 2022 o ukrepu pomoči v okviru Evropskega mirovnega instrumenta za krepitev zmogljivosti oboroženih sil Bosne in Hercegovine⁴,
- ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 24. in 25. marca 2022,
- ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 23. in 24. junija 2022 o Ukrajini, Zahodnem Balkanu, prošnjah Ukrajine, Republike Moldavije in Gruzije za članstvo v EU in zunanjih odnosih,

¹ [UL L 164, 30.6.2015, str. 2.](#)

² [UL L 330, 20.9.2021, str. 1.](#)

³ [UL L 391, 5.11.2021, str. 45.](#)

⁴ [UL L 311, 2.12.2022, str. 149.](#)

- ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 15. decembra 2022 o podelitvi statusa države kandidatke Bosni in Hercegovini,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 29. maja 2019 z naslovom Mnenje Komisije o prošnji Bosne in Hercegovine za članstvo v Evropski uniji (COM(2019)0261) in spremnega analitičnega poročila (SWD(2019)0222),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. februarja 2020 z naslovom Okrepitev pristopnega procesa – verodostojna perspektiva EU za Zahodni Balkan (COM(2020)0057),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 29. aprila 2020 z naslovom Podpora Zahodnemu Balkanu pri soočanju s COVID-19 in okrevanju po pandemiji – Prispevek Komisije med pripravami na srečanje voditeljev EU in Zahodnega Balkana 6. maja 2020 (COM(2020)0315),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 6. oktobra 2020 z naslovom Gospodarski in naložbeni načrt za Zahodni Balkan (COM(2020)0641),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 19. oktobra 2022 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2022 (COM(2021)0528),
- ob upoštevanju delovnega dokumenta služb Komisije z dne 12. oktobra 2022 z naslovom Bosnia and Herzegovina 2022 Report (Poročilo o Bosni in Hercegovini za leto 2022) (SWD(2022)0336),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 14. aprila 2021 o strategiji EU za boj proti organiziranemu kriminalu za obdobje 2021–2025 (COM(2021)0170),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 7. oktobra 2020 z naslovom Unija enakosti: strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov (COM(2020)0620),
- ob upoštevanju Konvencije OZN o pravicah invalidov,
- ob upoštevanju Konvencije OZN o otrokovih pravicah,
- ob upoštevanju Konvencije o presoji čezmejnih vplivov na okolje, sprejete 25. februarja 1991,
- ob upoštevanju Konvencije Unesca z dne 20. oktobra 2005 o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov,
- ob upoštevanju Konvencije Unesca o varovanju nesnovne kulturne dediščine z dne 17. oktobra 2003,
- ob upoštevanju strateškega kompasa za varnost in obrambo, ki ga je Svet odobril 21. marca 2022,
- ob upoštevanju posebnega poročila Evropskega računskega sodišča št. 01/2022 z dne 10. januarja 2022 z naslovom Podpora EU pravni državi na Zahodnem Balkanu: kljub prizadevanjem temeljne težave še vedno obstajajo in posebnega poročila Evropskega

računskega sodišča št. 09/2021 z dne 3. junija 2021 z naslovom Dezinformacije, ki vplivajo na EU, se obravnavajo, vendar problem še ni rešen,

- ob upoštevanju strokovnega poročila z dne 5. decembra 2019 o problematiki pravne države v Bosni in Hercegovini,
- ob upoštevanju mnenja Beneške komisije z dne 11. marca 2005 o ustavnem položaju v Bosni in Hercegovini in pooblastilih visokega predstavnika ter njenih poznejših priporočil glede ustavnih zadev v Bosni in Hercegovini,
- ob upoštevanju zbornika mnenj in poročil Beneške komisije z dne 14. decembra 2020 o stabilnosti volilne zakonodaje,
- ob upoštevanju zadevnih sodb Evropskega sodišča za človekove pravice v korist tožnikov, med drugim Azre Zornić⁵, Derva Sejdića in Jakoba Fincija⁶,
- ob upoštevanju sporazuma iz Mostarja o izvedbi volitev v Mostarju, podpisanega 17. junija 2020,
- ob upoštevanju političnega dogovora z dne 12. junija 2022 o načelih za delujočo Bosno in Hercegovino, ki napreduje na evropski poti,
- ob upoštevanju indeksa zaznave korupcije organizacije Transparency International za leto 2022, na katerem je bila BiH uvrščena na 110. mesto med 180 državami,
- ob upoštevanju 62. poročila visokega predstavnika za izvajanje mirovnega sporazuma o Bosni in Hercegovini z dne 2. novembra 2022 generalnemu sekretarju OZN in predhodnih poročil,
- ob upoštevanju resolucije varnostnega sveta OZN št. 2658 (2022) z dne 2. novembra 2022, s katero je bil mandat sil EU v Bosni in Hercegovini (EUFOR) podaljšan do 2. novembra 2023,
- ob upoštevanju srečanja Severnoatlantskega sveta 29. junija 2022 v Madridu in deklaracije z vrha zveze Nato v Madridu,
- ob upoštevanju srečanja obrambnih ministrov Nata 14. in 15. februarja 2023,
- ob upoštevanju Daytonskega mirovnega sporazuma, ki določa mandat misije Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) v Bosni in Hercegovini,
- ob upoštevanju ustave Bosne in Hercegovine, v kateri je navedeno, da država ima tri uradne jezike, in ustav entitete Federacija Bosne in Hercegovine ter entitete Republika Srbska,

⁵ Sodba z dne 15. julija 2014.

⁶ Sodba z dne 22. decembra 2009.

- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 9. julija 2015 o spominski slovesnosti v Srebrenici⁷,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. decembra 2015 o dvajseti obletnici Daytonskega mirovnega sporazuma⁸,
 - ob upoštevanju svojega priporočila z dne 19. junija 2020 Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o Zahodnem Balkanu po vrhu leta 2020⁹,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. decembra 2021 o sodelovanju na področju boja proti organiziranemu kriminalu na Zahodnem Balkanu¹⁰,
 - ob upoštevanju svojega priporočila z dne 8. junija 2022 Svetu in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o zunanji, varnostni in obrambni politiki EU po ruski vojni agresiji proti Ukrajini¹¹,
 - ob upoštevanju svojega priporočila z dne 23. novembra 2022 Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o novi strategiji EU za širitev¹²,
 - ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Bosni in Hercegovini,
 - ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A9-0229/2023),
- A. ker je širitev najučinkovitejši zunanjepolitični instrument EU in ena najuspešnejših politik Unije ter pomeni geostrateško naložbo v trajni mir, demokracijo, blaginjo ter stabilnost in varnost na vsej celini; ker širitvena politika podpira in spodbuja krepitev temeljnih vrednot EU;
- B. ker mora EU izpolniti svoje obljube, politični voditelji v državah kandidatkah pa morajo pokazati resnično politično voljo glede reformnih procesov; ker so stalne zamude v pristopnem procesu in pomanjkanje resnične politične volje političnih voditeljev v državah kandidatkah znatno zmanjšali učinkovitost procesa in podpora državljanov pristopu k EU;
- C. ker je ruska vojna agresija proti Ukrajini ogrozila varnost in stabilnost v Evropi, pokazala strateško nujnost povezovanja z EU in dodatno poudarila pomen približevanja skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) v državah kandidatkah; ker je dala tudi nov zagon širitvi, zaradi česar je EU pospešeno izpolnila že dolgo pričakovane obljube, ki jih je dala državam Zahodnega Balkana;

⁷ [UL C 265, 11.8.2017, str. 142.](#)

⁸ [UL C 399, 24.11.2017, str. 176.](#)

⁹ [UL C 362, 8.9.2021, str. 129.](#)

¹⁰ [UL C 251, 30.6.2022, str. 87.](#)

¹¹ [UL C 493, 27.12.2022, str. 136.](#)

¹² [UL C 167, 11.5.2023, str. 105.](#)

- D. ker bi bilo treba vsako državo širitve ocenjevati glede na njene dosežke, pri tem pa poseben poudarek nameniti ključnim reformam, ki temeljijo na kopenhavskih merilih, spoštovanju pravne države, temeljnih pravicah, demokratičnih standardih, neodvisnem sodstvu, pravicah manjšin in medijskih svoboščinah;
- E. ker je prihodnost držav Zahodnega Balkana v Evropski uniji; ker si velika večina prebivalcev Bosne in Hercegovine (BiH) prizadeva za evroatlantsko povezovanje za trajnostni mir, stabilnost, demokracijo in blaginjo;
- F. ker je bil BiH podeljen status države kandidatke za članstvo v EU; ker je njen nadaljnji napredek pri pristopu k EU odvisen od izpolnjevanja 14 ključnih prednostnih nalog, opredeljenih v mnenju Komisije o njeni prošnji za članstvo v EU; ker je Svet pozval vodstvo Bosne in Hercegovine, naj nemudoma dokonča ustavne in volilne reforme;
- G. ker je za napredek BiH pri pristopu k EU potrebna resnična sprava, ki bi temeljila na raznolikem, večkulturnem značaju države in njenih entitet, spoštovanju njene enotnosti, suverenosti in ozemeljske celovitosti ter na enakih pravicah in nediskriminaciji za vse njene državljane, v skladu s standardi in vrednotami EU;
- H. ker se več kot 25 let po koncu vojne država še vedno spoprijema z globoko delitvijo, ki jo spodbujajo politične elite, separatističnimi poskusi vodstva entitete Republika Srbska in izzivi na področju pravne države, upravljanja, odgovornosti, svobode izražanja in medijev ter korupcije, ki vsako leto prispevajo k odhodu tisočev državljanov; ker so diskriminacija na podlagi etnične pripadnosti, spola in spolne usmerjenosti v BiH ter varstvo pravic manjšin še vedno velik izziv;
- I. ker je narodna skupščina Republike Srbske 23. marca 2023 sprejela spremembe kazenskega zakonika Republike Srbske, s katerimi se ponovno uvajajo kazenske sankcije za obrekovanje, predsednik entitete Republika Srbska Milorad Dodik pa je napovedal načrte za uvedbo zakona o „tujih agentih“;
- J. ker je EU največja politična, trgovinska in naložbena partnerica BiH ter njena največja donatorka finančne pomoči, zlasti prek instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III) ter gospodarskega in naložbenega načrta za Zahodni Balkan in makrofinančne pomoči;
- K. ker akterji, odgovorni za zlonamerno tuje neposredno in posredno vmešavanje ter dezinformacije poskušajo povzročiti razdor, nasilje in medetnične napetosti ter destabilizirati Bosno in Hercegovino ter celotno regijo Zahodnega Balkana, zlasti v okviru ruske vojne agresije proti Ukrajini; ker želijo s temi ukrepi EU predstaviti kot nezanesljivo in nezainteresirano partnerico za Zahodni Balkan;

Zavezanost pristopu k EU

- 1. pozdravlja odločitev Evropskega sveta, da BiH podeli status kandidatke za članstvo glede na spremenjene geopolitične razmere, pod pogojem, da bo sprejetih več ukrepov za boljšo pripravljenost države na pristopna pogajanja; ponovno izraža jasno podporo vključevanju BiH v EU, ki bo temeljilo na enotnosti, suverenosti in ozemeljski celovitosti;

2. se zaveda, kako pomemben je Zahodni Balkan v širitveni politiki EU, in poziva EU, naj pospeši pristopni proces Bosne in Hercegovine glede na njene dosežke;
3. izraža pohvalo za hitro uveljavitev rezultatov splošnih volitev, ki so potekale oktobra 2022, imenovanje nove državne vlade, podpis koalicijskega programa in ponoven zagon političnega odločanja; pozdravlja imenovanje predsednika in dveh podpredsednikov Federacije BiH ter oblikovanje vlad na ravni Federacije BiH in njenih kantonov; obžaluje politične blokade, ki so ovirale potek tega procesa in ki bi jih morali odpraviti domači akterji; je seznanjen s posredovanjem visokega predstavnika za odpravo političnega zastoja; poudarja, kako pomembno je, da so na vseh ravneh vzpostavljeni organi za uspešno nadaljevanje reformnih procesov, potrebnih za napredek na poti k EU;
4. spodbuja vse politične organe, naj izkoristijo ta zagon, da bi dosegle pomemben napredek pri 14 ključnih prednostnih nalogah, v skladu z željami vseh državljanov, pri čemer pa naj spoštujejo odgovornost institucij ter kakovost in preglednost procesa; obžaluje počasno izvajanje od leta 2019; poziva vse politične akterje, naj odpravijo blokade znotraj institucij, ki povzročajo zamude pri sprejemanju pomembnih odločitev, naj se vzdržijo teh ovir in jih premagajo, naj preprečijo vrnitev k obstruktivnim politikam in nacionalistični retoriki ter pokažejo zavezanost, naj prednostno obravnavajo potrebne reforme, povezane z EU, in v zvezi z njimi dosežejo znatno izboljšanje, tako da napredujejo pri korakih, opisanih v priporočilu Komisije in bruseljskem političnem dogovoru z dne 12. junija 2022 o načelih za zagotavljanje delujoče Bosne in Hercegovine;
5. poudarja, da mora pot BiH k članstvu v EU temeljiti na delujočih demokratičnih institucijah, pravni državi, dobrem upravljanju, boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu, spoštovanju temeljnih pravic in enakosti ter nediskriminaciji vseh državljanov;
6. poziva k dosledni koordinaciji, harmonizaciji in usklajevanju področij politike s standardi EU na ravni države, pa tudi k boljšemu načrtovanju in spremljanju reform s političnim in tehničnim usklajevanjem, vključno s takojšnjo uvedbo nacionalnega programa za sprejetje pravnega reda EU s strani pristojnih organov BiH in brez nadaljnjega odlašanja;
7. poziva Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj še naprej nudita finančno in tehnično podporo za vključevanje BiH v EU na podlagi dosežkov in doslednega izpolnjevanja pogojev, naj spodbujata to, da so procesi reform odgovorni, pregledni in vključujoči, in pozivata k temu ter naj objavita podrobna pojasnila in merila za 14 ključnih prednostnih nalog, da bi povečali ozaveščenost državljanov o prednostih vključevanja v EU ter okrepili zmogljivosti spremljanja v BiH; poziva k njenemu usklajenemu sodelovanju z oblastmi Bosne in Hercegovine, da se ustvarijo pogoji za napredek pri vključevanju v EU, pa tudi z ustreznimi partnerji; v zvezi s tem pozdravlja prvo srečanje političnega foruma na visoki ravni v BiH, ki je potekalo 17. maja 2023 v Sarajevu;
8. ponovno izraža zaskrbljenost zaradi obtožb v zvezi z vlogo komisarja za sosedstvo in širitev; opozarja na obveznosti komisarjev glede integritete, diskretnosti in neodvisnosti

v skladu s kodeksom ravnanja za člane Komisije; ponovno poziva Komisijo, naj začne neodvisno in nepristransko preiskavo o tem, ali ravnanje in politike komisarja za sosedsko politiko in širitev pomenijo kršitev kodeksa ravnanja za člane Komisije in obveznosti komisarja iz Pogodb;

9. ponovno izraža podporo mandatu urada visokega predstavnika v zvezi s civilnimi vidiki, zlasti pri krepitvi stabilnosti in demokratskih procesov v BiH in operacije EUFOR Althea na vojaškem področju pri nadzoru izvajanja Daytonskega mirovnega sporazuma, dokler država ne izpolni „agende 5+2“ in se njen mednarodni nadzor konča;
10. poziva Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj pozitivno sodelujeta z uradom visokega predstavnika in operacijo EUFOR Althea ter se zaneseta nanju, da bi ohranili stabilnost v BiH in tako olajšali prizadevanja za pristop k EU; poziva države članice, naj podprejo ta prizadevanja in se nemudoma odzovejo na izzive za evropsko varnost, ki jih predstavljajo Rusija, zaostrene napetosti v BiH ter dejanja odcepitve, ki spodkopavajo Daytonski mirovni sporazum;
11. pozdravlja podaljšanje mandata operacije EUFOR Althea do novembra 2023; opozarja, da ima ta misija še vedno ključno vlogo za varnost in stabilnost Bosne in Hercegovine, vključno s podporo pri čiščenju območij s protipehotnimi minami; v zvezi s tem pozdravlja spremljanje in nadzor uničenja presežnega streliva in orožja; poziva EU in njene mednarodne partnerje, naj zagotovijo, da bo operacija EUFOR Althea še naprej prisotna in da bo v prihodnosti obnovljena, z okrepljenimi zmogljivostmi, da bo bolj prilagojena operativnim potrebam, tudi v primeru nenadnih groženj in potrebe po hitrem odzivu; poziva k razmisleku o napotitvi osebja in dodatnih zmogljivosti za operacijo EUFOR Althea v distrikt Brčko;
12. pozdravlja dejavnosti OVSE v BiH, med drugim sodelovanje pri nadzoru orožja, reformi varnostnega sektorja, preiskavah vojnih hudodelstev in boju proti trgovini z ljudmi; poudarja svoje dejavnosti na področju enakosti spolov ter podporo dobremu upravljanju in medijski reformi, civilni družbi, pobudam na področju človekovih pravic in preprečevanju konfliktov; priznava dialog med Bosno in Hercegovino ter OVSE glede spodbujanja stabilnosti in sprave;
13. izraža pohvalo BiH za boljšo usklajenost s skupno zunanjo in varnostno politiko EU; poziva k stalnemu izboljševanju in popolni uskladitvi na tem področju ter k preprečevanju nedoslednosti v zunanjepolitičnih stališčih; odločno poziva vse akterje, naj nedvoumno obsodijo obsežno rusko invazijo Ukrajine in zagotovijo učinkovito izvajanje ciljnih sankcij, ki izhajajo iz usklajevanja s skupno zunanjo in varnostno politiko, zlasti proti Rusiji in Belorusiji;
14. pozdravlja glasovanje BiH za ustrezne resolucije Generalne skupščine Združenih narodov in začasno izključitev Rusije iz Sveta za človekove pravice; vendar obžaluje prorusko držo vodstva entitete Republika Srbska in podelitev odlikovanja Vladimirju Putinu; ostro obsoja obisk Milorada Dodika in predsednika narodne skupščine Republike Srbske Nenada Stevandića v Moskvi 23. in 24. maja 2023 ter njuno srečanje z Vladimirjem Putinom in drugimi ruskimi političnimi akterji na visoki ravni; odločno zavrača izjave in retoriko, ki so jih izrazili v okviru tega obiska, in ostaja resno zaskrbljen zaradi varnostnih posledic, ki lahko nastanejo zaradi odnosov z visokimi

ruskimi uradniki; obsoja srečanja z iranskimi političnimi akterji na visoki ravni in vzdržanih glasov v OZN v sklopu glasovanj o Iranu, ob upoštevanju resnih kršitev človekovih pravic v tej državi in dostave brezpilotnih letal Rusiji v vojni agresiji proti Ukrajini; poziva BiH, naj se verodostojno distancira od protidemokratskih režimov;

15. odločno podpira stalna prizadevanja Bosne in Hercegovine za evroatlantsko povezovanje in članstvo v Natu ter poziva vse politične akterje, naj to spodbujajo s konkretnim političnim odzivom; pozdravlja sodelovanje obrambnega ministra BiH na vrhu Nata v Madridu leta 2022, zavezanost Nata k povečanju prilagodne podpore BiH za izgradnjo integritete in odpornosti, razvoj zmogljivosti in podporo politični neodvisnosti ter njegov paket pomoči za BiH; poleg tega pozdravlja odločitev Sveta, da v okviru evropskega mirovnega instrumenta nameni pomoč v višini 10 milijonov EUR v korist oboroženih sil BiH (AFBiH) ter da sta AFBiH in EUFOR podpisala sporazum o sodelovanju in usposabljanju za leto 2023; poziva Bosno in Hercegovino, naj si prizadeva za oblikovanje večletnih enot oboroženih sil AFBiH;
16. najodločneje obsoja ponavljajočo se podžigajočo retoriko in separatistično zakonodajo in politiko vodstva Republike Srbske, vključno s praznovanjem neustavnega tako imenovanega dneva Republike Srbske in druga praznovanja, ki povzročajo napetosti, pa tudi zavračanje izvrševanja sodb ustavnega sodišča BiH; obsoja prisotnost visokih srbskih vladnih uradnikov na praznovanju neustavnega dneva RS; poudarja, da takšne poteze destabilizirajo BiH, spodkopavajo Daytonski mirovni sporazum, so v nasprotju z evropsko perspektivo BiH in ogrožajo njen dostop do financiranja EU; v zvezi s tem obžaluje odločitev vlade entitete Republika Srbska o prekinitvi diplomatskih stikov z uradnimi predstavniki Združenega kraljestva in Združenih držav;
17. poziva pristojne mednarodne institucije in institucije EU, naj pozorno spremljajo razvoj policijskih sil v entiteti Republika Srbska, pri čemer naj bodo posebej pozorne na morebiten razvoj paravojaških ali vojaških funkcij, kar bi lahko povzročilo dodatne napetosti, ogrozilo varnost in stabilnost v državi in bi bilo nezdržljivo z Daytonskim mirovnim sporazumom;
18. ostro obsoja skupno izjavo vladajoče večine v entiteti RS o zaščiti državne lastnine in ustavnem statusu entitete RS, v kateri so pozvali k ustanovitvi posebne enote za spremljanje razmejitev med entiteti;
19. ponovno poziva k ciljno usmerjenim sankcijam proti političnim nosilcem destabilizacije v BiH, tudi proti tistim, ki ogrožajo njeno suverenost in ozemeljsko celovitost, zlasti Miloradu Dodiku ter drugim visokim uradnikom Republike Srbske in uradnikom tretjih držav, ki zagotavljajo politično in materialno podporo separatističnim politikam; poziva vse države članice, naj zagotovijo, da bo Svet lahko sprejel takšne sankcije; želi spomniti, da okvir EU za omejevalne ukrepe glede na razmere v BiH velja do 31. marca 2024;
20. obsoja zlonamerno tuje vmešavanje, dezinformacijske kampanje in poskuse destabilizacije mednarodnih in regionalnih akterjev v BiH, zlasti nenehno destabilizacijo Zahodnega Balkana, ki jo vodi Rusija; je še vedno zelo zaskrbljen zaradi tesnih vezi, obiskov in srečanj med vodstvom entitete Republika Srbska ter ruskimi visokimi političnimi osebnostmi in visokimi uradniki, morebitno prisotnostjo in

dejavnostni skupine Wagner v državi ter ruskim propagandnim diskurzom, ki ga spodbujajo tuji in domači akterji, tudi tisti, ki EU prikazujejo kot nezanesljivo in nezainteresirano partnerico;

21. poziva vse države v regiji, naj se zavežejo stabilnosti in ozemeljski celovitosti Bosne in Hercegovine, obsodijo uporabo podžigajoče retorike in konstruktivno prispevajo k napredku Bosne in Hercegovine pri pristopu k EU;
22. poziva Komisijo, Evropsko službo za zunanje delovanje, delegacijo EU v Bosni in Hercegovini ter oblasti Bosne in Hercegovine, naj si bolj prizadevajo za ozaveščanje o prednostih tesnejšega povezovanja in vlagajo v komunikacijske kampanje za boj proti tujemu vplivu in zlonamernemu diskurzu, tudi z odzivi na te grožnje, ki temeljijo na dokazih, in z razširitvijo spremljanja skupine StratCom, da bi se osredotočili na grožnje dezinformacij iz tujine; priporoča organizacijo dialogov s civilno družbo Zahodnega Balkana in zasebnim sektorjem, da bi uskladili prizadevanja za boj proti dezinformacijam v regiji z lokalnim strokovnim znanjem; pozdravlja začetek kampanje urada EU v BiH za spodbujanje napredka pri vključevanju v EU z naslovom Progress is within reach (Napredek je na dosegu roke);
23. poziva EU, naj okrepi sodelovanje s partnericami z Zahodnega Balkana, da bi okrepili demokratično odpornost in se zoperstavili hibridnim grožnjam, tudi na področjih kibernetike varnosti, zaščite kritične infrastrukture ter prehranske in energetske varnosti; opozarja, da je Svet v strateškem kompasu priznal, da varnost in stabilnost na celotnem Zahodnem Balkanu še vedno nista samoumevni in da obstaja tveganje, da bi se trenutno slabe evropske varnostne razmere razširile;
24. poudarja, da je treba pravno državo, dobro upravljanje, boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu, pluralizem, podporo svobodnim in neodvisnim medijem, temeljne pravice in uskladitev s skupno zunanjo in varnostno politiko vključiti v financiranje iz instrumenta IPA III EU, ki mora temeljiti na strogih pogojih in se mora prilagoditi ali celo ustaviti v primeru znatnega nazadovanja ali stalnega pomanjkanja napredka na teh področjih, kot je določeno v uredbi o instrumentu IPA III, ter jih zaščititi s celovitim in temeljitim nadzorom Komisije; ponovno poziva Komisijo, naj pripravi smernice za uporabo pogojenosti in izvaja priporočila iz posebnega poročila Evropskega računskega sodišča št. 01/2022;
25. opozarja, da morajo sredstva EU za projekte v entiteti Republika Srbska ostati zamrznjena, dokler se ne odpravi njeno demokratično nazadovanje in dokler se njena politika ne uskladi popolnoma s skupno zunanjo in varnostno politiko, zlasti glede izvajanja omejevalnih ukrepov; poziva Komisijo, naj države članice in Evropski parlament zaprosi za mnenje, preden ponovno začne zagotavljati sredstva za entiteto RS;
26. poziva k izboljšanju črpanja sredstev po vsej državi, tudi s strani lokalnih in regionalnih uprav; poziva BiH, naj vzpostavi učinkovite sisteme finančnega upravljanja, nadzora in revizije za sredstva EU po vsej državi; v zvezi s tem poziva k potrebnim tehničnim in finančnim pomočim Bosni in Hercegovini; poudarja, da je v varnostnem interesu EU in da je njena odgovornost poskrbeti, da se s sredstvi EU ne bodo utrdile klientelistične mreže ali korupcija;

27. poziva EU in države Zahodnega Balkana, naj vzpostavijo okvir za plodno sodelovanje med Evropskim javnim tožilstvom in državami pristopnicami, da bo lahko Evropsko javno tožilstvo učinkovito izvajalo svoje pristojnosti v zvezi z uporabo sredstev EU v BiH; spodbuja države Zahodnega Balkana, naj hitro sklenejo dvostranske delovne dogovore z Evropskim javnim tožilstvom;
28. pozdravlja ustanovitev delovnih teles doma narodov parlamentarne skupščine BiH; poziva BiH, naj obnovi svojo zavezo političnemu dialogu z EU in nemudoma začne redno medparlamentarno sodelovanje v okviru stabilizacijsko-pridružitvenega parlamentarnega odbora, kar bi prispevalo k izpolnjevanju 14 ključnih prednostnih nalog; pozdravlja dogovor o poslovniku stabilizacijsko-pridružitvenega parlamentarnega odbora med EU ter BiH;
29. pozdravlja sodelovanje BiH na ustanovnem in drugih vrhah Evropske politične skupnosti, vendar poudarja, da ta pozitivna pobuda ne bi smela biti alternativa vključevanju v EU;

Demokracija in pravna država

30. ponovno poudarja osrednjo vlogo pravne države in institucionalne integritete; opozarja, da so potrebni usklajeni standardi javne uprave, ki temeljijo na dosežkih, na vseh upravnih ravneh BiH, kar bi omogočilo profesionalno, poenostavljeno, depolitizirano in odgovorno javno upravo, ki lahko zagotavlja storitve državljanom BiH; poziva politične akterje v BiH, naj podprejo in vzpostavijo delujočo usklajevalno strukturo za usmerjanje reforme javne uprave; pozdravlja napredek pri imenovanju vodij pomembnih državnih agencij;
31. pozdravlja dejstvo, da so bile volitve oktobra 2022 na splošno dobro organizirane in konkurenčne ter da so bile v kampanji spoštovane temeljne svoboščine združevanja, zbiranja in izražanja; obžaluje pa, da so potekale v kontekstu zastalih reform, razdiralne retorike, domnevnih političnih in finančnih ovir, obtožb izmenjave mest v volilnih odborih med političnimi strankami in drugih nepravilnosti, sporočenih opazovalcem, vključno s primeri projektov socialnega varstva, razvoja in javne infrastrukture, ki so jih v volilnem obdobju začeli sedanji predsedniki ali vlade; poziva oblasti, naj sprejmejo ustrezne ukrepe za preprečevanje zapletov z javnimi sredstvi in zlorab javnih sredstev v prihodnosti ter obravnavajo neustrezno preglednost in odgovornost glede financiranja kampanj; izraža zaskrbljenost zaradi višine javnih izdatkov, katerih cilj je poskus vplivanja na volilno telo;
32. je seznanjen s spremembami, ki jih je visoki predstavnik uvedel v volilno zakonodajo in ustavo Federacije BiH, da bi rešil številna vprašanja glede funkcionalnosti; vendar izraža zaskrbljenost glede časovnega okvira, preglednosti in pomanjkanja posvetovanj v teh postopkih; poziva urad visokega predstavnika, naj deluje v skladu s svojim mandatom in prepreči krepitev političnih ali etničnih delitev in napetosti v državi in širši regiji, ter opozarja, da bi bilo treba bonska pooblastila uporabiti kot skrajni ukrep;
33. obžaluje, da političnim akterjem ni uspelo uskladiti ustav in volilnega okvira z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah ter niso izvršili sodb Evropskega sodišča za človekove pravice (zadeve Sejdić-Finci, Zornić, Pilav in Šlaku); obžaluje tudi, da sodbe

ustavnega sodišča Bosne in Hercegovine še vedno niso bile izvršene, kar ovira enake politične pravice za vse državljane; poziva vse nosilce odločanja, naj dosežejo dogovor v skladu s sodbami mednarodnih in nacionalnih sodišč ter bruseljskim političnim dogovorom z dne 12. junija 2022; podpira pregledne in vključujoče reforme, podprte s celovitimi posvetovanji in javnim dialogom s civilno družbo, ki bi omogočile trajnostno preobrazbo Daytonskega mirovnega sporazuma v skladu z evropskimi standardi in načeli, premostile razhajanja ter zagotovile enakost in nediskriminacijo vseh državljanov ter ustrezno raznoliko politično zastopanost na vseh ravneh upravljanja v skladu z vrednotami in načeli EU, pa tudi napredek na poti k EU;

34. ponovno poudarja spoštovanje dediščine Daytonskega mirovnega sporazuma in opozarja, da je bil namenjen končanju vojne in ohranitvi miru; je seznanjen s konceptom konstitutivnih narodov, vendar poudarja, da ta koncept nikakor ne bi smel voditi v diskriminacijo drugih državljanov ali nuditi dodatne pravice ljudem, ki se identificirajo z eno od teh skupin, v primerjavi z drugimi državljani BiH; obsoja izjave in predloge, s katerimi se želi spodkopati državnost in ustavne vrednote BiH, ter opozarja, da mora država odpraviti pomanjkljivosti v svojem ustavnem okviru in ga uskladiti z evropskimi standardi in načeli;
35. poziva BiH, naj uskladi pravila o registraciji strank in zagotovi preglednost financiranja političnih strank v skladu z mednarodnimi standardi in priporočili ustreznih mednarodnih organov; priznava dosedanja prizadevanja osrednje volilne komisije in poziva k okrepitvi njenih zmogljivosti v skladu s pravnimi postopki; odločno obsoja vse oblike ustrahovanja in groženj, ki jih nekateri politični akterji v Bosni in Hercegovini izvajajo zoper člane osrednje volilne komisije, ter spodbuja oblasti Bosne in Hercegovine ter delegacijo EU, naj v primeru groženj nudijo podporo članom te komisije; pozdravlja posredovanje urada visokega predstavnika z dne 7. junija 2022 za izboljšanje integritete volilnega procesa in krepitev vloge osrednje volilne komisije, potem ko medagencijska delovna skupina za volilno reformo in parlament BiH tega nista storila;
36. močno spodbuja pobude, ki izboljšujejo demokratični proces in demokratične institucije v državi ter pravno državo, kot je pilotni projekt EU za uvedbo elektronskega sistema identifikacije volivcev in hitrejši prenos volilnih rezultatov;
37. poziva k nujnim ukrepom za okrepitev integritete, neodvisnosti in strokovnosti na podlagi 14 ključnih prednostnih nalog in priporočil iz Priebejevega poročila, tudi z dodatnimi zaščitnimi ukrepi in dosledno uporabo objektivnih pravil in meril pri dodeljevanju zadev, imenovanju, disciplinski odgovornosti, napredovanju v karieri, navzkrižju interesov, vrednotenju premoženja sodnikov in tožilcev za ponovno vzpostavitev javnega zaupanja; poziva k odpravi selektivnega pravosodja, sodnih zaostankov, korupcije, pomanjkanja preglednosti in slabega nadzora, ki državljanom onemogočajo, da bi v celoti uživali svoje pravice; izraža zaskrbljenost zaradi domnevnih političnih pritiskov in nepravilnosti pri izbiri visokih sodnikov in tožilcev;
38. ponovno poziva BiH, naj sprejme spremembe zakona o celovitosti, nov zakon o visokem sodnem in tožilskem svetu ter zakon o sodiščih v skladu z evropskimi standardi; zato pozdravlja, da je svet ministrov odobril osnutek zakona o spremembah zakona o visokem sodnem in tožilskem svetu, in poziva parlamentarno skupščino Bosne

in Hercegovine, naj ga odobri; poziva oblasti, naj novinarjem omogočijo dostop do sojenj in poziva sodišča, naj svoje odločitve objavijo na spletu in se pravočasno odzovejo na zahteve v zvezi s svobodo obveščanja;

39. odločno nasprotuje vsakemu poskusu ustanovitve vzporednih institucij na ravni entitet, kar bi spodkopavalo ustavni in pravni red; v zvezi s tem obsoja ponovno sprejetje zakona entitete Republika Srbska o nepremičninah, ki se uporabljajo za delovanje javnih organov, ki ga je ustavno sodišče že razveljavilo, visoki predstavnik pa ga je dvakrat razveljavil; pozdravlja odločitev urada visokega predstavnika in ponovno poziva k uskladitvi zakonodaje entitet s sodbami ustavnega sodišča; Poziva entiteto Republika Srbska, naj nemudoma umakne in razveljavi zakone, ki zahtevajo pravico do državne lastnine, ter nemudoma preneha s ponovno registracijo državnega premoženja kot premoženja Republike Srbske; odločno obsoja glasovanje narodne skupščine Republike Srbske za ustanovitev ločenega vrhovnega sodnega in tožilskega sveta, pa tudi njene sklepe, s katerimi se izpodbija delo ustavnega sodišča Bosne in Hercegovine, poziva k nespoštovanju njegovih končnih in zavezujočih odločitev ter blokiranju njegovega dela ter s katerimi poziva sodnika ustavnega sodišča, naj odstopi;
40. je globoko zaskrbljen, ker ni napredka pri preprečevanju vseprisotne korupcije in ker je vse več znakov ugrabitve države, političnega vmešavanja in obstrukcije, pritiskov in ustrahovanja; poziva k pregledni uporabi finančne pomoči EU; ponovno poudarja, da je treba preiskati politične in upravne povezave z organiziranim kriminalom; obžaluje pomanjkanje pravnomočnih obsodb za primere korupcije na visoki ravni, kar lahko spodbudi kulturo nekaznovanosti; poziva oblasti, naj pravočasno izvedejo kazenske postopke in okrepijo svoja prizadevanja za učinkovit pregon in končno sodbo v odmevnih primerih korupcije;
41. poziva BiH, naj sprejme zakone o navzkrižju interesov in uveljavlja pravila o navzkrižju interesov in lobiranju na vseh upravnih ravneh z okrepitevijo zaščite žvižgačev v skladu s standardi EU;
42. poziva k povečanju sredstev in kompetenc za strukture zadolžene za bolj proti korupciji, vključno z njihovim dejavnim sodelovanjem pri obravnavanju priporočil Skupine držav proti korupciji (GRECO), ter k sprejetju načrtov za integriteto teh struktur; opozarja na dodano vrednost učinkovitega sodelovanja na ravni države in na evropski ravni med organi kazenskega pregona v boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu;
43. pozdravlja imenovanje nacionalnega koordinatorja za Evropsko večdisciplinarno platformo proti grožnjam kriminala in pričakuje popolnoma operativno sodelovanje BiH z Europolom in Eurojustom; v zvezi s tem pozdravlja podpis pravilnika o delovanju nacionalne/skupne kontaktne točke za sodelovanje z Europolom; poziva k zaščitnim ukrepom proti vmešavanju politike v delo policije;
44. poziva BiH, naj uskladi svojo zakonodajo in sprejme ukrepe za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma;
45. pozdravlja ukrepe za večjo usklajenost zakonodaje o javnih naročilih s pravnim redom EU, pa tudi s sprejetjem načrta integritete in boja proti korupciji za Agencijo za javna naročila; ponovno poudarja potrebo po preglednosti, konkurenci in enaki obravnavi v postopku javnega naročanja ter zmanjšanju zlorabe javnih sredstev; je še vedno

zaskrbljen zaradi dovzetnosti sektorja javnih naročil za korupcijo in nepravilnosti ter poziva k sprejetju zakona o javnih naročilih, ki bi jih ustrezno obravnaval; zato poziva k izboljšanju, tudi z večjimi zmogljivostmi na področju spremljanja, upravljanja in podpore; poziva k strožji in učinkovitejši zakonodaji o uporabi naravnih virov ter k večji preglednosti in integriteti, zlasti na področju koncesij, predvsem v zvezi z več velikimi projekti s kitajskimi in madžarskimi podjetji;

Sprava, regionalno sodelovanje in dobri sosedski odnosi

46. ponovno poudarja pomen resnične sprave sodelovanja in mirnega sobivanja v BiH ter poziva vse oblasti, naj dejavno spodbujajo in zagotavljajo dostop do resnice, pravnega varstva in neselektivnih odškodnin; pozdravlja pobude na lokalni ravni v spomin na civilne žrtve vojne, dokončanje spomenika v distriktu Brčko in odločitev urada visokega predstavnika, da spremeni zakon o spominskem centru Potočari pri Srebrenici in pokopališču za žrtve genocida leta 1995, da bi se olajšalo delo spominskega centra;
47. poziva politične in verske voditelje v Bosni in Hercegovini, naj si prizadevajo za spodbujanje enotnosti, vključenosti, sprave in miru; obsoja vso podžigajočo in vojnohujškaško retoriko, ki večata napetosti in delitve v družbi Bosne in Hercegovine;
48. izraža polno solidarnost z vsemi žrtvami vojnih hudodelstev, kaznivih dejanj zoper človečnost, genocida, etničnega čiščenja, razseljevanja, izginotij, pobojev, mučenja, spolnih napadov in njihovimi družinami; ostro obsoja vsakršen zgodovinski revizionizem, vključno z zanikanjem genocida, poveljevanjem vojnih hudodelstev in vojnih zločincev ter izpodbijanjem ugotovljenih dejstev in sodišč, zlasti s strani političnih voditeljev, ter vandalizmom na spominskih mestih; poudarja, da so takšna dejanja in retorika nesprejemljivi in v nasprotju z vrednotami EU; poziva k učinkovitemu pregonu teh primerov; obžaluje, da po spremembah kazenskega zakonika, ki jih je leta 2021 uvedel nekdanji visoki predstavnik Valentin Inzko in ki kriminalizirajo ta dejanja, ni bil sprožen kazenski postopek in noben storilec ni bil priveden pred sodišče;
49. obsoja zlasti dejstvo, da so varnostne sile entitete RS prepovedale pohod v spomin na žrtve pokola v Prijedoru; ostro obsoja nasilna napada 25. marca 2023 na dva povratnika v Višegrad in poziva organe Republike Srbske, naj te primere raziščejo in storilce pozovejo na odgovornost;
50. pozdravlja, da se sodni zaostanki v primerih vojnih hudodelstev zmanjšujejo, vendar obžaluje, da postopki še vedno potekajo počasi, kar ovira strateški cilj, da se rešijo vsi primeri; zato poziva k pospešitvi kazenskih postopkov v primerih vojnih zločinov; v zvezi s tem ugotavlja, da je regionalno pravosodno sodelovanje še vedno omejeno; je zaskrbljen tudi zaradi dejstva, da nekateri vojni zločinci, obsojeni na sodiščih Bosne in Hercegovine, zaradi dvojnega državljanstva in prebivališča v drugih državah uidejo roki pravice;
51. poziva oblasti, naj zagotovijo izvajanje revidirane nacionalne strategije za obravnavo vojnih hudodelstev, pri čemer naj zlasti poskrbijo, da bodo zadeve ustrezno razdeljene med tožilstva, pri čemer je treba najbolj zapletenim zadevam nameniti prednost na državni ravni; poziva oblasti, naj sprejmejo novo strategijo za obdobje po letu 2023;

52. poziva k uskladitvi zakonodaje, da bi civilnim žrtvam vojne zagotovili širok nabor pravic; z zadovoljstvom ugotavlja, da je bila sprejeta zakonodaja o zaščiti civilnih žrtev vojne v okrožju Brčko in Federaciji Bosne in Hercegovine, ki priznavata in zagotavljata pravice otrokom; poziva Republiko Srbsko, naj sprejme zakonodajo v zvezi s tem;
53. poziva državne oblasti, naj sprejmejo zakon o žrtvah mučenja med vojno; poziva, naj se Bosno in Hercegovino podpre pri izmenjavi izkušenj in praks v zvezi s pomočjo žrtvam spolnega nasilja med vojno z akterji, ki zdaj delajo z žrtvami spolnega nasilja v nezakoniti, neizzvani in neupravičeni ruski vojni agresiji v Ukrajini;
54. poziva k nadaljnjim prizadevanjem v zvezi z vprašanjem pogrešanih oseb, vključno z izvajanjem ustrezne zakonodaje, in k ustanovitvi sklada za podporo njihovim družinam; spodbuja oblasti v regiji, naj okrepijo sodelovanje in izmenjavo informacij;
55. poudarja, da ni bil dosežen zadosten napredek pri izvajanju priloge VII k Daytonskemu mirovnemu sporazumu o beguncih, notranje razseljenih osebah in povratnikih; ponovno poziva k dodatnim ukrepom in konkretnim programom za trajnostno vračanje, dostop do zdravstvenega varstva in zaposlovanja, socialno zaščito in izobraževanje ter popolno spoštovanje njihovih pravic;
56. pozdravlja stalno dejavno udeležbo BiH v regionalnem sodelovanju; poudarja pomen regionalnega sodelovanja pri spodbujanju stabilnosti, blaginje in povezovanja; poudarja, kako pomembne so vključujoče regionalne pobude, kot je skupni regionalni trg, pa tudi uveljavljene pobude, kot so jadransko-jonska pobuda, srednjeevropska pobuda, EUSAIR in berlinski proces, ter poziva k sinergijam med njimi;
57. pozdravlja nedavne sporazume v okviru berlinskega procesa o prostem gibanju z osebnimi izkaznicami, o priznavanju visokošolskih kvalifikacij in o priznavanju poklicnih kvalifikacij za zdravnike, zobozdravnike in arhitekta ter poziva, naj se jih hitro ratificira; poziva Bosno in Hercegovino, naj začne tesneje sodelovati s sosednjimi državami in hitro omogoči brezvizumsko potovanje med Bosno in Hercegovino ter Kosovom;
58. pozdravlja skupno izjavo EU in Zahodnega Balkana o stroških gostovanja; v zvezi s tem poziva oblasti, zasebne akterje in vse deležnike, naj olajšajo uresničevanje dogovorjenih ciljev, da bi 1. oktobra 2023 dosegli znatno znižanje stroškov gostovanja za podatkovne storitve in nadaljnja znižanja cen, ki naj bi se do leta 2027 približale domačim;
59. pozdravlja priprave Sveta ministrov na digitalni vrh Zahodnega Balkana, ki bo 2. oktobra 2023 v Sarajevu;

Temeljne svoboščine in človekove pravice

60. poudarja ključno vlogo neodvisnih medijev pri posredovanju točnih, pravočasnih in transparentnih informacij; strogo obsoja grožnje in ustrahovanje novinarjev, kampanje blatenja, žalitve ter napade nanje in strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti zoper novinarje in medijske delavce, med drugim s strani politikov in javnih osebnosti, pa tudi zasebnih podjetij, pri čemer velja omeniti nedavna napada na novinarja Aleksandra Trifunovića in Nikolo Moračo; vztraja pri ustreznem, sistematičnem in

učinkovitem pravosodnem ukrepanju in zaščiti novinarjev, tudi s posebno ravno zaščito v kazenskem zakoniku in izboljšanimi zmogljivostmi tožilcev in sodnikov; poudarja, da je pomembno zagotoviti transparentnost lastništva medijev in finančno vzdržnost javne radiodifuzije; poziva EU, naj poveča svojo finančno in tehnično podporo za kakovostno medijsko in novinarsko usposabljanje, namenjeno zlasti preiskovalnim in neodvisnim medijem;

61. je globoko zaskrbljen zaradi uvedbe in parlamentarne obravnave sprememb kazenskega zakonika Republike Srbske, s katerimi se ponovno uvajajo kazenske sankcije za obrekovanje; poziva Republiko Srbsko, naj umakne spremembe ter zagotovi polno zaščito svobode izražanja in medijev;
62. poudarja, da je pomembno poskrbeti za ustrezno zastopanost manjšin in ranljivih skupin v javnih medijih, pa tudi pluralnost medijev, zastopanost vseh skupnosti in kultur ter razpoložljivost vsebin v vseh uradnih jezikih;
63. pozdravlja dejstvo, da je film Quo Vadis, Aida? leta 2022 prejel nagrado občinstva LUX, ki jo podelujeta Evropski parlament in Evropska filmska akademija; vendar je zaskrbljen, ker je javna radiotelevizija Republike Srbske zavrnila predvajanje tega filma o genocidu v Srebrenici; obsoja, da so nekatere občine Republike srbske z javnimi sredstvi financirale propagandni revizionistični film „Republika Srbska: Boj za svobodo“;
64. obsoja vse oblike diskriminacije, segregacije, nasilja in sovražnega govora proti ženskam, manjšinam, tudi etničnim, osebam LGBTIQ+, invalidom, beguncem, razseljenim osebam in osebam na poti, ter poziva Bosno in Hercegovino, naj zagotovi njihovo zaščito in temeljne svoboščine; poziva k takojšnjemu učinkovitemu dostopu do pravnih sredstev in pregonu teh primerov; poziva BiH, naj varuje in spodbuja pravice vseh manjšin po vsej državi, vključno z njihovo pravico do udeležbe na demokratičnih volitvah; opozarja, da je treba okrepiti neodvisnost in učinkovitost varuha človekovih pravic; poziva k učinkovitemu izvajanju politik na področju boja proti diskriminaciji in človekovih pravic; poziva oblasti BiH, naj zbirajo statistične podatke o zločinih iz sovraštva, razvrščenih glede na motiv;
65. ugotavlja, da so ženske premalo zastopane v politiki, javnem življenju in na višjih položajih v varnostnih službah ter da se ocene učinka na enakost spolov ne izvajajo v skladu z zakonom; poziva BiH, naj zagotovi enakost spolov v vseh vidikih javnega in zasebnega življenja; poziva k uskladitvi zakonodaje o enakosti spolov z Istanbulsko konvencijo in k vzpostavitvi ustreznih strategij; obsoja incidente v Banja Luki med obeleževanjem mednarodnega dneva žena; odločno obsoja vse večjo stopnjo feminicida in poziva Bosno in Hercegovino, naj izboljša prizadevanja za preprečevanje nasilja nad ženskami in institucionalni odziv na spolno nasilje in nasilje na podlagi spola, zbira podatke o feminidih, poveča in izboljša dostop do podpore žrtvam, pravne pomoči in varne nastanitve ter vzpostavi krizne centre za žrtve spolnega nasilja; ponovno opozarja, da mora BiH pospešiti kazenski pregon spolnega nasilja, zagotoviti odškodnino ženskam, ki so žrtve vojnih zločinov, in zaščititi priče;
66. pozdravlja uspeh tretje parade ponosa BiH marca 2022, a obžaluje, da se ta prireditev še vedno sooča z upravnimi ovirami in diskriminacijo; pozdravlja sprejetje akcijskega

načrta LGBTI za Bosno in Hercegovino za obdobje 2021–2024 ter vzpostavitev kontaktne točke, pristojne za nadzor nad kaznivimi dejanji iz sovraštva proti LGBTIQ+ v kantonskih tožilstvih; poziva Bosno in Hercegovino, naj sprejme praktične ukrepe za spodbujanje vključevanja in preprečevanja nasilja nad skupnostjo LGBTIQ+, med drugim z vključitvijo spolne usmerjenosti in spolne identitete v določbe o kaznivih dejanjih iz sovraštva v kazenskih zakonikih;

67. izraža zaskrbljenost, ker prihaja do političnega oviranja svobode zbiranja aktivistov LGBTIQ+ in ker nekateri politiki spodbujajo k nasilju; obsoja prepoved javnega zbiranja v Banja Luki za izražanje solidarnosti z aktivisti, novinarji in osebami LGBTIQ+; ostro obsoja poznejše nasilne napade in pritiske na novinarje in aktiviste v Banja Luki, pa tudi nezadostno ukrepanje policije, ki jih ni skušala preprečiti; poleg tega obsoja načrte vodstva Republike Srbske, da uvede nov zakon, ki bi osebam LGBTIQ prepovedal vstop v izobraževalne ustanove;
68. poziva k okrepitvi varstva pravic romske manjšine, vključno z njihovim dostopom do javnih storitev, izobraževanja in zdravstvenega varstva; obsoja stalno segregacijo in diskriminacijo Romov, zlasti romskih otrok v izobraževanju; poudarja nesorazmerno revščino Romov; v zvezi s tem pozdravlja sprejetje akcijskega načrta za vključevanje Romov;
69. ugotavlja, da so invalidi, zlasti otroci, ena najbolj marginaliziranih skupin v BiH; ponovno poziva Bosno in Hercegovino, naj zagotovi njihovo zaščito, razvije in sprejme strategijo za deinstitucionalizacijo, ki bo invalidom omogočila dostojno življenje v skladu s Konvencijo o pravicah invalidov, ki jo je Bosna in Hercegovina podpisala; poudarja, da je treba omogočiti enak dostop do podpore; obžaluje, da je veliko invalidnih otrok še vedno nameščenih v ustanovah;
70. poziva Federacijo Bosne in Hercegovine, Republiko Srbsko in okrožje Brčko, naj pripravijo osnutek zakona o zagotavljanju pravnega priznavanja spola na podlagi samoopredelitve v skladu s prakso Evropskega sodišča za človekove pravice in revizijo mednarodne klasifikacije bolezni ICD-11, ki jo je izvedla Svetovna zdravstvena organizacija in je začela veljati januarja 2022 ter ki depatologizira transspolno identiteto na vseh področjih življenja;
71. pozdravlja napredek pri pripravi zakona na federalni ravni, ki bi istospolnim parom omogočil dostop do partnerskih pravic; spodbuja vlado, naj brez odlašanja pripravi ta zakon; poziva Republiko Srbsko in okrožje Brčko, naj prav tako sprožita postopke za pripravo zakonodajnih rešitev za priznavanje istospolnih partnerstev, da bi istospolnim parom po vsej državi zagotovili enako obravnavo;
72. poudarja pomen nediskriminatornega, vključujočega in kakovostnega izobraževanja, tudi z bolj vključujočimi učnimi načrti, upoštevanjem kulturne in jezikovne raznolikosti, odpravljanjem hipotetičnih vsebin, ki spodbujajo delitev, in spodbujanjem kritičnega razmišljanja; ponovno poziva k takojšnji odpravi še vedno prisotne diskriminatorne prakse „dveh šol pod eno streho“ v skladu s sodbami sodišč; močno priporoča vključitev sprave v izobraževalni proces; poziva BiH, naj zmanjša upravne ovire za študente, ki želijo nadaljevati izobraževanje v drugem kantonu ali entiteti;

73. priznava ključno vlogo civilne družbe pri izboljševanju odpornosti demokratičnih družb in reformnih procesov; podpira intenzivnejše sodelovanje državljanov na forumih za oblikovanje politik, kot je vsedrjavna skupščina državljanov v BiH, in je seznanjen z njenimi političnimi priporočili; poziva oblasti, naj spodbujajo ugodno okolje za njihovo delo ter sistematično obsojajo in preganjajo vse grožnje, nadlegovanje, napade, ustrahovanje in strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti zoper zagovornike človekovih pravic in aktiviste civilne družbe, med drugim s strani politikov in javnih osebnosti; poziva k dejavnemu in odprtemu dialogu s civilno družbo in njenemu sodelovanju v procesu vključevanja v EU;
74. poziva k okrepitvi varstva in spodbujanja svobode zbiranja, združevanja in izražanja, tudi z uskladitvijo zakonov z evropskimi in mednarodnimi standardi; obsoja odločitev vlade Republike Srbske, da sprejme osnutek zakona o nevladnih organizacijah, katerega namen je zmanjšati prostor za delovanje in okrniti dejavnosti civilne družbe, z njim pa bi bilo prav tako mogoče kriminalizirati delo številnih organizacij, saj bi tiste, ki prejemale mednarodna finančna sredstva, označil za tuje agente; poziva narodno skupščino Republike Srbske, naj te zakonodaje ne sprejme;
75. ponovno poudarja potrebo po upravljanju migracij in azila na podlagi solidarnosti, pri katerem se bodo spoštovale človekove pravice in mednarodno pravo, tudi v centrih za pridržanje, pa tudi po ustrezni, dostojanstveni in pravični porazdelitvi sprejemnih zmogljivosti po vsej državi, z učinkovitim vključevanjem akterjev civilne družbe v sprejemanje, da se omogoči spremljanje; ugotavlja, da je treba sodelovati s sosednjimi državami članicami EU in se usklajevati z njimi; poudarja načelo nevračanja in prepoved nečloveškega ravnanja pri vračanju; priznava stalna prizadevanja za izboljšanje usklajevanja na lokalni in mednarodni ravni; pozdravlja začetek pogajanj z Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo (Frontex) o sporazumu o dvigu statusa BiH ter poziva k njihovi pravočasni sklenitvi, da bi omogočili boljše varovanje in upravljanje njenih meja v skladu s temeljnimi pravicami in mednarodnimi standardi; obžaluje, da še vedno obstajajo pomanjkljivosti pri upravljanju migracij in meja, čeprav EU BiH od leta 2007 namenja izdatno finančno podporo, in poziva k izboljšanju zmogljivosti za krizno odzivanje; izraža resno zaskrbljenost zaradi poročil o nasilnem vračanju v Bosno in Hercegovino; poudarja, da je treba povečati preglednost in demokratični nadzor pri dodeljevanju in izvrševanju sredstev EU na tem področju, zlasti tistih, ki jih izvršuje Mednarodna organizacija za migracije; je zaskrbljen zaradi poročil o neustreznih razmerah za sprejem v centru v Lipi, ki ga financira EU;
76. pozdravlja sprejetje strategije o migracijah in azilu za obdobje 2021–2025 in poziva BiH, naj hitro sprejme s tem povezan akcijski načrt; poziva Bosno in Hercegovino, naj izboljša hitrost, trajanje in kakovost azilnih postopkov, pa tudi bivalne in varnostne razmere v začasnih sprejemnih centrih;
77. poziva BiH, naj se močneje bori proti čezmejnemu kriminalu, zlasti trgovini z ljudmi in nedovoljenemu prometu z orožjem; poudarja, da je treba izboljšati usposabljanje in zmogljivosti obmejne policije, in je seznanjen s tem, da je Komisija v ta namen leta 2022 dodelila 5 milijonov EUR sredstev IPA III;
78. poziva BiH, naj se v celoti uskladi z vizumsko politiko EU, da bi zagotovili dobro upravljanje migracijsko in varnostno okolje;

Družbeno-gospodarske reforme

79. pozdravlja, da so bili sprejeti strategija za reformo upravljanja javnih financ na vseh ravneh vlade, program gospodarskih reform za obdobje 2023–2025, predlog zakona o proračunu in okvirni proračunski dokument za obdobje 2023–2025, ter poziva k njihovemu temeljitemu izvajanju; poziva oblasti, naj vzpostavijo učinkovite sisteme notranjih kontrol ter ukrepe za preglednost in vzdržnost proračuna za državne institucije; se zaveda, da je bilo uspešno znova vzpostavljeno odločanje na državni ravni, in pozdravlja izboljšanje obetov glede bonitetne ocene BiH, potem ko se je pravočasno oblikovala nova vlada na državni ravni in je bil državi podeljen status kandidatke;
80. poziva Bosno in Hercegovino, naj da prednost ukrepom, namenjenim odpravljanju revščine, neenakosti in socialne zaščite, izboljšanju konkurenčnosti in poslovnega okolja ter ekonomske in socialne kohezije, spodbujanju gospodarske diverzifikacije in uskladitvi zakonodaje na področju DDV in trošarin z zakonodajo EU; prav tako poziva Bosno in Hercegovino, naj spodbuja digitalni in zeleni prehod, obravnava neformalno gospodarstvo ter se spoprime z brezposelnostjo in revščino, zlasti med mladimi, ženskami in ljudmi v ranljivem položaju, kot so prebivalci podeželskih območij, Romi, otroci in starejši; poziva k vzpostavitvi ustreznega institucionalnega in regulativnega okvira, vključno z nadzornimi institucijami, za boljše in depolitizirano upravljanje v javnem sektorju;
81. odločno poziva k ukrepom za obravnavanje še vedno visoke stopnje bega možganov; poziva Bosno in Hercegovino, naj obravnava vprašanje brezposelnosti mladih, tudi z izvajanjem politik in programov za spodbujanje zaposlovanja in podjetništva mladih; poudarja, da je pomembno vzpostaviti jamstvo za mlade na Zahodnem Balkanu, ter spominja, kako pomembno je izobraževanje pri spodbujanju socialne vključenosti in gospodarskega razvoja, zato poziva Bosno in Hercegovino, naj vlaga v izobraževanje in usposabljanje;
82. pozdravlja vključitev BiH v program Obzorje Evropa in sprejetje programa Ustvarjalna Evropa za obdobje 2021–2027; pozdravlja, da je EU z 10 milijoni EUR podprla reformo zdravstvenega sektorja v Bosni in Hercegovini, prav tako pa s projektom EU4Health podpira krepitev zdravstvenega sektorja v tej državi; pozdravlja, da je BiH polnopravna članica mehanizma EU na področju civilne zaščite, in izreka pohvalo oblastem in državljanom BiH za njihovo takojšnjo podporo prebivalcem Turčije in Sirije po potresu 6. februarja 2023;

Energija, okolje, trajnostni razvoj in povezljivost

83. pozdravlja sveženj Komisije za energetska podpora v nepovratnih sredstvih v znesku 1 milijarde EUR Zahodnemu Balkanu, da bi mu uspelo prebroditi energetska krizo, vključno s takojšnjo proračunsko podporo BiH v znesku 70 milijonov EUR za pomoč njenim najbolj ranljivim gospodinjstvom za ublažitev učinkov naraščajočih cen in podporo energijski učinkovitosti v stanovanjskem in poslovnem sektorju; poudarja, da je treba s sredstvi za nujno pomoč podpreti Bosno in Hercegovino pri vzpostavitvi energijsko učinkovitega sistema, ki bo temeljil na obnovljivih virih energije, v skladu z načrtom REpowerEU; priporoča pospešitev vključevanja BiH v evropski energetski trg,

zlasti glede na potrebe po zmanjšanju energetske odvisnosti od Rusije po začetku njene obsežne invazije in vojne agresije proti Ukrajini; pozdravlja pobudo Global Gateway za čezbalkanski elektroenergetski koridor in poziva k njeni hitri izvedbi;

84. poziva BiH, naj dokončno pripravi in sprejme ambiciozen, verodostojen in koheziven energetski in podnebni načrt za obdobje 2021–2030; ponovno poudarja, da mora BiH sprejeti potrebno zakonodajo o plinu, električni energiji, obnovljivih virih energije in energijski učinkovitosti v skladu s Pogodbo o ustanovitvi Energetske skupnosti, zeleno agendo za Zahodni Balkan, svežnjem o čisti energiji ter drugimi standardi in političnimi cilji EU na področju varstva podnebja in energije, prav tako pa zagotoviti popolno uskladitev zakonov za delujoč energetski trg;
85. poudarja, kako pomembno je hitro povečanje diverzifikacije energetskega virov v skladu z zavezami države k razogljičenju; poziva BiH, naj prepreči in opusti projekte v strateških sektorjih, vključno z energetske infrastrukturo, ki povečujejo odvisnost države od Rusije in Kitajske; pozdravlja napoved zvezne vlade Bosne in Hercegovine, da bo zavrnila predlog o alternativnem kitajskem podizvajalcu za predlagano termoelektrarno Tuzla 7;
86. pozdravlja odločitev Sarajeva, da se vključi v misijo EU za 100 podnebno nevtralnih in pametnih mest do leta 2030, ki bo v obdobju 2022–2023 prejela 360 milijonov EUR sredstev iz programa Obzorje Evropa;
87. poziva oblasti BiH, naj pospešijo izvajanje projektov v okviru gospodarskega in naložbenega načrta za Zahodni Balkan, ki bi državi omogočili, da zmanjša svojo odvisnost od fosilnih goriv, s čimer bi spodbudila pot k razogljičenju in pomagala pri uresničevanju ciljev zelene agende; poudarja, da so zeleni in digitalni prehod ter trajnostna povezljivost gonilni dejavniki regionalnega gospodarskega povezovanja in povezovanja z EU;
88. spodbuja vladi entitet BiH, naj povečata preglednost z udeležbo javnosti in posvetovanjem z lokalnimi skupnostmi, znanstvenimi strokovnjaki in civilno družbo pri načrtovanju projektov; poudarja, da je treba izboljšati predhodne celovite strateške okoljske presoje in jih uskladiti z določbami presoj vpliva na okolje; poudarja, kako pomembna je pregledna in učinkovita uporaba naložb;
89. je seznanjen s pozitivnim razvojem na področju varstva okolja in izreka pohvalo delu lokalnih okoljskih organizacij in aktivistov civilne družbe; poziva Bosno in Hercegovino, naj poveča vključevanje okoljskih vidikov v različne sektorske politike in okrepi pregon kaznivih dejanj zoper okolje; poziva jo, naj dosledno izvaja zakone in ukrepe za varstvo okolja, da bi preprečila in zmanjšala vpliv rudarskih raziskav in obratovanja rudnikov na okolje; poziva BiH, naj poveča število in velikost zaščitene naravnih območij ter ohrani neokrnjenost obstoječih nacionalnih parkov in drugih zaščitene območij;
90. je zelo zaskrbljen zaradi onesnaženosti rek; poziva oblasti Bosne in Hercegovine, naj se spoprimejo z onesnaževanjem tal in vode, zaščitijo svoje reke, tudi pred škodljivimi vplivi malih hidroelektrarn, se dodatno uskladijo s pravnim redom EU na področju kakovosti vode in varstva narave ter občutno izboljšajo ravnanje z odpadki, tudi s

sprejetjem strategije za celotno državo, s posebnim poudarkom na učinkoviti rabi virov in ukrepih krožnega gospodarstva;

91. poziva BiH, naj uvede učinkovite programe za zaščito in izboljšanje kakovosti zraka v močno onesnaženih mestih, predvsem v Sarajevu; v zvezi s tem pozdravlja sprejetje pobude s strani Sveta ministrov za zmanjšanje emisij onesnaževal zraka in toplogrednih plinov iz ogrevanja stanovanjskih stavb in prometa; poziva Bosno in Hercegovino, naj zmanjša tudi čezmejno onesnaževanje zraka;

92. ugotavlja, da si mora BiH bolj prizadevati za večjo uskladitev s pravnim redom EU in njegovo učinkovito izvajanje na vseh področjih prometa; poudarja, da je treba okrepiti notranje in regionalno usklajevanje in povezljivost; opozarja, da so potrebni reformni ukrepi na področju povezljivosti in uskladitev z vseevropskim prometnim omrežjem in vseevropskim energetske omrežjem; pozdravlja evropske naložbe v cestno in železniško infrastrukturo v Bosni in Hercegovini, predvsem vzpostavitev koridorja Vc, ki bo izboljšal gospodarsko izmenjavo in povezljivost v regiji Zahodnega Balkana;

o

o o

93. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, Svetu, Komisiji, predsedstvu, svetu ministrov in parlamentarni skupščini Bosne in Hercegovine, vladam in parlamentom Federacije Bosne in Hercegovine, Republike Srbske in okrožja Brčko, vladam desetih kantonov Federacije Bosne in Hercegovine ter uradu visokega predstavnika.

OBRAZLOŽITEV

Prebivalci Bosne in Hercegovine vedno znova dokazujejo, da so se odločili za evropsko prihodnost svoje države. Podelitev statusa kandidatke je jasno priznanje njihovih neumornih prizadevanj za preoblikovanje države. To je tudi opozorilo političnemu vodstvu države, ki se mora oddaljiti od zasledovanja lastnih interesov in začeti delovati v korist vseh državljanov Bosne in Hercegovine ter končno izpeljati prepotrebne reforme.

Tektonski geopolitični, družbeni, tehnološki in okoljski premiki ne puščajo prostora za dvoumnost in oklevanje. Solidarnost in sodelovanje sta edini razpoložljivi orodji za reševanje skupnih izzivov in groženj. Ruska vojna agresija proti Ukrajini je poudarila to nujnost in vrata EU široko odprla partnericam, ki izvajajo reforme in zagotavljajo uskladitev s skupnimi politikami na vseh področjih.

S politično voljo in predanostjo je mogoče izmišljene izgovore in resnične delitve premagati s spravo in sodelovanjem. Institucionalne in ustavne reforme morajo zagotoviti nediskriminacijo in nemoten prehod iz Daytona v Bruselj ter ustvariti trdno podlago za mirno in delujočo državo, v kateri bodo imeli vsi državljani enake možnosti za oblikovanje političnega in javnega življenja v svoji državi.

Opozoriti je treba na prizadevanja neodvisne civilne družbe, medijev, javnih uslužbencev in nosilcev funkcij, ki Bosni in Hercegovini omogočajo preoblikovanje v živahno in uspešno večkulturno državo.

Evropski parlament še naprej odločno podpira evropsko pot Bosne in Hercegovine, ki temelji na demokratični preobrazbi in pravni državi. EU bo še naprej zagotavljala znatno finančno in tehnično podporo za pospešitev preobrazbe in napredka države. Politični voditelji Bosne in Hercegovine ter njena družba morajo izkoristiti priložnosti za končanje delitev in premik k trajnemu demokratičnemu pluralizmu v korist celotne države in njenih prebivalcev.

Zdaj je čas, da izkoristimo priložnost in dosežemo napredek pri političnih in socialno-ekonomskih reformah Bosne in Hercegovine.

INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU

Datum sprejetja	27.6.2023
Izid končnega glasovanja	+: 63 -: 9 0: 3
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Aleksander Aleksandrov Jordanov (Alexander Alexandrov Yordanov), François Alfonsi, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Fabio Massimo Castaldo, Susanna Ceccardi, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Jorgos Jeorjiu (Giorgos Georgiou), Karol Karski, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Ilhan Kjučuk (Ilhan Kyuchyuk), Jean-Lin Lacapelle, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Antonio López-Istúriz White, Jaak Madison, Lukas Mandl, Thierry Mariani, Marisa Matias, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Matjaž Nemeč, Dimitris Papadakis (Demetris Papadakis), Kostas Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Jacek Saryusz-Wolski, Mounir Satouri, Radosław Sikorski, Jordi Solé, Harald Vilimsky, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Ioan-Rareș Bogdan, Marc Botenga, Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Markéta Gregorová, Rasa Juknevičienė, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Katrin Langensiepen, Karsten Lucke, Alessandra Moretti, María Soraya Rodríguez Ramos, Bert-Jan Ruissen, Christian Sagartz, László Trócsányi, Mick Wallace
Namestniki (člen 209(7)), navzoči pri končnem glasovanju	João Albuquerque, Margrete Auken, Clare Daly, Cyrus Engerer, Helène Fritzon, Irena Joveva, César Luena, Antonio Maria Rinaldi, Marco Zullo

FINAL VOTE BY ROLL CALL IN COMMITTEE RESPONSIBLE

63	+
ECR	Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Anna Fotyga, Karol Karski, Jacek Saryusz-Wolski, Witold Jan Waszczykowski
ID	Anna Bonfrisco, Susanna Ceccardi, Antonio Maria Rinaldi
NI	Fabio Massimo Castaldo
PPE	Aleksander Aleksandrov Jordanov (Alexander Alexandrov Yordanov), Traian Băsescu, Ioan-Rareș Bogdan, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Lukas Mandl, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Christian Sagartz, Radosław Sikorski, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Katalin Cseh, Irena Joveva, Ilhan Kjučuk (Ilhan Kyuchyuk), Nathalie Loiseau, María Soraya Rodríguez Ramos, Salima Yenbou, Marco Zullo

S&D	João Albuquerque, Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Cyrus Engerer, Helène Fritzon, Dietmar Köster, Karsten Lucke, César Luena, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Dimitris Papadakis (Demetris Papadakis), Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos
The Left	Clare Daly, Marisa Matias, Mick Wallace
Verts/ALE	François Alfonsi, Margrete Auken, Markéta Gregorová, Katrin Langensiepen, Mounir Satouri, Jordi Solé, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

9	-
ECR	Charlie Weimers
ID	Jean-Lin Lacapelle, Jaak Madison, Thierry Mariani, Harald Vilimsky, Bernhard Zimniok
NI	Kinga Gál, Kostas Papadakis, László Trócsányi

3	0
ECR	Bert-Jan Ruissen
The Left	Marc Botenga, Jorgos Jeorjiu (Giorgos Georgiou)

Key to symbols:

+ : in favour

- : against

0 : abstention